

LITOSTRATIGRAFISK NOMENKLATUR OG DEN SENPREKAMBRISK-EOKAMBRISKE LAGREKKE I NORGE

I. HERNES

Geologisk Institutt, Universitetet i Bergen

Det er i de senere år utført et betydelig arbeid med å klarlegge prinsippene for stratigrafisk klassifikasjon (Störmer 1966, Hedberg 1967). Et viktig praktisk resultat av dette arbeid er de publiserte regler for stratigrafisk nomenklatur (American Commission on Stratigraphic Nomenclature 1961, Henningsmoen 1961, International Subcommission on Stratigraphic Terminology 1961, Stratigraphical Code Sub-Committee of the Geological Society of London 1967). Dette har bl.a. ført til at det er oppstått et behov for å bringe eldre stratigrafisk nomenklatur i overensstemmelse med de nye regler.

I forbindelse med pågående undersøkelser av den senprekambrisk-eokambriske lagrekke i Norge var det ønskelig å kunne referere til en moderne litostratigrafisk nomenklatur for sparagmittlagrekken på Østlandet og sandsteinlagrekken i Finnmark. I brev av 25. febr. 1965 til Stratigrafisk Gruppe av Norsk Geologisk Forening foreslo forf. navnene Hedmark-sparagmittsuiten og Finnmark-sandsteinsuiten for de to lagrekker. Navnene er senere blitt tatt i bruk i forbindelse med de nevnte undersøkelser (Hernes 1967a, s. 457, 1967b).

Bjørlykke et al. (1967, trykt juni 1968) foreslår navnene Hedmark-gruppen og Finnmark-gruppen for de to lagrekker. De deler gruppene inn i to subgrupper, hver på fire formasjoner (s. 12, Fig. 2).

Den spesielle del av de foreslåtte navn er i overensstemmelse med forfatterens forslag. For den generelle del gir International Subcommission on Stratigraphic Terminology (1961) følgende rettleiding om gruppenes størrelse (s. 21): 'Groups commonly contain from two to five formations'. Ifølge dette er det naturlig å bruke enhetsbetegnelsen suite for de to lagrekker. Følger vi den refererte inndeling er det videre naturlig å bruke betegnelsen gruppe istedenfor subgruppe, og vi får en inndeling av suitene i to grupper á fire formasjoner.

Bruk av enhetsbetegnelsen suite for den senprekambrisk-eokambriske lagrekke gir videre en praktisk parallell til den tilsvarende bruk av betegnelsen for den gammelpaleozoiske lagrekke.

I den refererte avhandling av Bjørlykke et al. (1967) brukes foruten enhetsnavn også til dels bergartsnavn som generell del av de foreslåtte litostratigrafiske navn. Derimot er bergartsnavn ikke brukt sammen med enhetsnavn.

International Subcommission on Stratigraphic Terminology gir følgende rettleiding (1961, s. 11): 'The name of a lithostratigraphic unit should be formed preferably from the name of an appropriate local geographic feature, combined with the unit term' . . . 'and, where feasible, also with the name of the dominant rock type of which the unit is composed'.

Fra et praktisk synspunkt er det åpenlyst fordelaktig å følge denne rettledning, idet man da med en gang kan se både hvilken enhet man har for seg og om den er karakterisert av en bestemt bergart. Innføring av bergartsnavn i litostratigrafiske navn gir videre den praktiske fordel at bergartsnavnet sammen med den spesielle del kan brukes som fellesbetegnelse for bergartene i vedkommende enhet (trondheims-skifre om bergartene i Trondheim-skifer-suiten og möre-gneiser om bergartene i Möre-gneissuiten. Hernes 1965, s. 70).

M.h.t. de to nevnte navn, Hedmark-sparagmittsuiten og Finnmark-sandsteinsuiten, er det også historisk sett fordelaktig å bruke de to bergartsnavn, idet de inngår i de tidligere brukte betegnelser.

Det er ovenfor lagt vekt på den praktiske side ved bruken av de publiserte regler for litostratigrafisk nomenklatur. Det er i alminnelighet de litostratigrafiske enheter som blir kartlagt, og som også er av størst interesse for økonomisk geologi og ingeniørgeologi. 'Let us try to do what is best, not only from a philosophical, but also from a very practical viewpoint. The test of any scheme of classification or terminology is, after all, its *utility*' (Hedberg 1967, s. 21).

*Geologisk Institutt, Universitetet i Bergen,
5000 Bergen,
22. februar 1969*

LITTERATUR

- AMERICAN COMMISSION ON STRATIGRAPHIC NOMENCLATURE, 1961: Code of stratigraphic nomenclature. *Bull. Am. Petrol. Geologists*, 45, 645-665.
- BJÖRLLYKKE, K., ENGLUND, J. O. & KIRKHUSMO, L. A. 1967: Latest Precambrian and Eo-cambrian stratigraphy of Norway. *Norges Geol. Unders.* 251, 3, 5-17.
- HEDBERG, H. D. 1967: Status of stratigraphic classification and terminology. *Geol. Newsletter*, 1967, 3, 16-29.
- HENNINGSMOEN, G. 1961: Regler for norsk stratigrafisk nomenklatur. *Norges Geol. Unders.* 213, 224-228.
- HERNES, I. 1965: Die kaledonische Schichtenfolge in Mittelnorwegen. *N. Jb. Geol. Paläont. Mh.* 1965, 69-84.
- HERNES, I. 1967a: Zur Geschichte der skandinavischen Gebirgskette. *N. Jb. Geol. Paläont. Mh.* 1967, 455-461.
- HERNES, I. 1967b: The Late Pre-Cambrian stratigraphic sequence in the Scandinavian mountain chain. *Geol. Mag.* 104, 557-563.
- INTERNATIONAL SUBCOMMISSION ON STRATIGRAPHIC TERMINOLOGY, 1961: Stratigraphic classification and terminology. *International Geol. Congress XXI, Part XXV*, Copenhagen.
- STRATIGRAPHICAL CODE SUB-COMMITTEE OF THE GEOLOGICAL SOCIETY OF LONDON, 1967: Report of the Stratigraphical Code Sub-Committee. *Proc. Geol. Soc. London*, 1638, 75-87.
- STÖRMER, L. 1966: Concepts of stratigraphical classification and terminology. *Earth-Sci. Rev.* 1, 5-28.